

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

**Дипломна робота
магістра**

**з теми «ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІЗИЧНОЇ
АКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ОЗДОРОВЧОГО ЗМІСТУ»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи DOb1 – M18z,
спеціальності 012 Дошкільна освіта
Комар Анна Русланівна

Керівник: **Галаманжук Л. Л.**, доктор
педагогічних наук, доцент,
професор кафедри теорії та методик
дошкільної освіти

Рецензент: **Дорож І. А.**, кандидат
педагогічних наук, асистент кафедри
теорії та методик початкової освіти

З М І С Т

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ Й МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ОЗДОРОВЧИМ ЗМІСТОМ.....	9
1.1 Фізична активність як науково-методична категорія галузі фізичного виховання.....	9
1.2 Фізична активність та розвиток психофізіологічних характеристик дитини у дошкільний період.....	24
1.3 Інноваційні ідеї та підходи щодо підвищення дієвості фізичної активності у вирішенні завдань з оптимального розвитку дітей дошкільного віку.....	41
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	48
2.1 Методи дослідження.....	48
2.2 Організація дослідження.....	52
РОЗДІЛ 3 СТАН ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	54
3.1 Фізичний розвиток дітей у період між 3 та 6 роками життя.....	54
3.2 Особливості вияву показників фізичного стану дітей 6-7 років до початку навчання у закладі середньої освіти.....	63
РОЗДІЛ 4 ПРОЕКТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ОЗДОРОВЧОГО ЗМІСТУ.....	71
4.1 Організація та елементи методики фізичної активності оздоровчого змісту для дошкільників.....	71
4.2 Перевірка ефективності запропонованих організації та елементів методики фізичної активності оздоровчого змісту для дошкільників.....	76
	81

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	
ВИСНОВКИ.....	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	94

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АТ – артеріальний тиск

ЖЄЛ – життєва ємність легенів

ЗДО – заклад дошкільної освіти

ЗСО – заклад середньої освіти

ОГК – обвідні розміри грудної клітки

ЧСС – частота серцевих скорочень

ВСТУП

Актуальність теми. Дошкільний період є надзвичайно важливим для дитини, – саме тут закладаються основи різнобічного розвитку особистості (Е. Г. Буліч, І. В. Мурашов, 2003; Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко, А. В. Цось, Б. М. Шиян, 2010; Л. Л. Галаманжук, 2014-2016).

На сучасному етапі дошкільна педагогіка визначає провідні напрями розвитку дитини у дошкільний період: фізичний, духовний, інтелектуальний і творчий (О. І. Білан та ін, 2013; Дитина: Програма виховання і навчання дітей, 2012; Л. В. Калуська, 2014; Світ дитинства: комплексна освітня програма, 2014).

Досягнення в кожному напрямі високого позитивного результату значною мірою залежить від наявності у дітей в дошкільний період високих показників психофізичного стану (О. В. Кочерга, 2011; І. Г. Тітов, 2011). Це свідчить про необхідність цілеспрямованого впливу на означені показники дітей у процесі їхнього навчання у закладі дошкільної освіти взагалі та при реалізації фізичної активності зокрема (О. Бар-Ор, Т. Роуланд, 2009; Л. Л. Галаманжук, 2014; О. Д. Дубогай, 2006).

У зв'язку із зазначеним дослідження, що спрямовані на розроблення нових і вдосконалення існуючих технологій, методик організації та реалізації фізичної активності дітей дошкільного віку, відзначаються актуальністю й вагомим практичним значенням у аспекті досягнення поставленої мети.

Роботу виконано згідно плану науково-дослідної роботи на 2015-2019 роки проблемної лабораторії «Гендерні профілактично-оздоровчі технології фізичного виховання та реабілітації» Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за темою «Програмування профілактично-оздоровчих і розвивальних технологій фізичної культури для дітей та студентської молоді».

Роль авторки, як співвиконавиці теми, полягала у визначенні показників фізичного стану дітей дошкільного віку, розробленні елементів експериментальної методики, спрямованої на підвищення ефективності організації та реалізації змісту фізичної активності дошкільників у закладі дошкільної освіти, що відзначається оздоровчою спрямованістю.

Мета дослідження – експериментально обґрунтувати організацію та елементи методики фізичної активності оздоровчого змісту для дошкільників.

Виходячи з мети вирішували такі **завдання**:

1. Визначити за даними літературних джерел передумови організації й методичного забезпечення фізичної активності дошкільників із оздоровчим змістом.

2. Встановити значення показників фізичного розвитку дітей між 3 та 6 роками життя та фізичного стану до початку навчання у закладі середньої освіти.

3. Розробити організаційні умови та елементи методики фізичної активності оздоровчого змісту для дошкільників.

Об'єкт дослідження – фізична активність дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження – змістові елементи організації та методики забезпечення фізичної активності дошкільників оздоровчої спрямованості.

Для вирішення поставлених завдань використовували адекватні **методи дослідження** на теоретичному та емпіричному рівнях. Так у першому випадку використовували загальнонаукові методи, зокрема аналіз, синтез, систематизацію, узагальнення, теоретичне моделювання. Педагогічні методи, а саме тестування, спостереження, констатувальний і формувальний етапи експерименту, було використано для одержання емпіричних даних згідно завдань дослідження. Із медико-біологічних методів використовували антропометрію. Методи математичної статистики використовували для аналізу та емпіричних даних, одержаних на етапах дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів:

- уперше визначено ефективність впливу запропонованої розробки на показники фізичного стану старших дошкільників;
- доповнено дані про вікові особливості вияву та зміни показників фізичного розвитку та розвитку фізичних якостей у дітей між 3 і 6 роками життя;
- поглиблено знання про організаційні аспекти та змістові елементи методики, спрямованої на забезпечення оздоровчого ефекту від фізичної активності дітей у дошкільний період.

Практичне значення одержаних результатів полягає у створенні передумов для практичної реалізації фізичної активності оздоровчої спрямованості у закладі дошкільної освіти для вирішення завдань розвитку дітей. Крім цього, одержані дані можуть використовуватись у змісті лекційних занять, а також практичних і семінарських на педагогічному факультеті та факультеті фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломного проекту магістра були апробовані на XII Міжнародній науковій конференції пам'яті Анатолія Миколайовича Лапутіна «Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту» (Чернігів, 2019), III Міжнародному науковому конгресі істориків фізичної культури «Історія фізичної культури і спорту народів Європи» (Луцьк, 2019), звітних науково-практичних аспірантів, викладачів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2018-2019).

Публікації. Основні результати дослідження за темою дипломного проекту магістра викладено в одній статті, опублікованій у науковому фаховому виданні України з педагогіки, що включене до міжнародних наукометричних баз.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 104 сторінках, з яких 93 – основного тексту, що містить 13 таблиць і 1

рисунок. Дипломна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, чотирьох розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку 108 використаних джерел інформації.

ВИСНОВКИ

1. На сучасному етапі фізична активність повинна забезпечувати зміцнення фізичного й психічного здоров'я, підвищувати працездатність, функціональні можливості дитини у дошкільний період. При цьому, проектування такої активності повинно враховувати принцип індивідуального підходу, пріоритету оздоровчої спрямованості, широкого використання різноманітних методів і форм фізичного виховання. Водночас, на сучасному етапі дослідники пропонують окремі розробки, інноваційні підходи та ідеї, основна мета яких полягає у підвищенні результатів, які вихователі та інструктор з фізичної культури повинні одержати від використання фізичної активності. Проте такі розробки остаточно не сформовані, зокрема організаційно-методичні аспекти фізичної активності дітей дошкільного віку в закладі дошкільної освіти, що актуалізує дослідження в такому напрямі.

2. Проведеним дослідженням встановлено, що антропометричні показники (довжина тіла, маса тіла, обвід грудної клітки) дітей знаходяться на середньому рівні та відповідають віковим нормам. При цьому, індекс Кетле у дітей засвідчує перевагу середнього рівня, адже рівню нижчому від середнього відповідає така кількість досліджуваних: у 3-4 роки – 43,1 % хлопчиків і 40,1 % дівчаток; 4-5 років – 45,7 % хлопчиків і 47 % дівчаток; 5-6 років – 58,9 % хлопчиків і 58,3 % дівчаток. За значенням індексу Ерісмана у дітей 3-6 років цей показник відповідає стандартам окружності грудної клітки, за значенням індексу Пін'є більшість має пропорційну будову тіла, а біологічний вік відповідає паспортному.

3. У період 6-7 років, тобто на початку навчання у початковій школі, функціональні можливості дівчаток і хлопчиків відзначаються особливостями, що зумовлені їхнім віком. Загальна тенденція в стані здоров'я характеризується тим, що у більшості хлопчиків від відповідає

нижчому від середнього рівню, у дівчаток дещо іншим результатом: у 6 років рівень є середнім, у 7 років – нижчим від середнього.

4. Встановлено, що вправи з фітнесу дозволяють навантажувати ті групи скелетних м'язів, які не завжди працюють в процесі використання традиційних фізичних вправ, а це не сприяє розвитку певних функціональних можливостей і якостей. У зв'язку з цим визначено організаційні аспекти та елементи методики занять з фізичної культури, інших форм фізичної активності дітей дошкільного віку, що передбачають використання комплексів фітнесу для вирішення завдань оздоровчого змісту, а також виокремлені умови. До останніх належать: визначення освітньо-розвивальних можливостей фітнесу та формулювання на цій основі завдань фізичної активності дітей; вибір вправ фітнесу, враховуючи психофізичні особливості дошкільників; комплексне використання та поєднання з програмовими гімнастичними вправами; визначення кола спеціальних термінів фітнесу та адаптація їх сприйманню дітей; добір оптимального для різних видів фітнесу музичного супроводу; навчання дітей техніки безпеки під час виконання фітнес-комплексів.

5. Експериментально підтверджено ефективність запропонованої розробки, що містила організаційні аспекти та елементи методики фізичної активності оздоровчого змісту для дошкільників. Зокрема, за період експерименту відбулися позитивні зміни у показниках всіх фізичних якостей: достовірно збільшився, передусім рівень розвитку гнучкості, координації, силової витривалості, ритмічності; зміни були достовірно більшими, ніж одержані у контрольній групі хлопчиків та групі дівчаток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агаджанян Н. А., Полатайко Ю. А. Экология, здоровье, спорт. Ивано-Франковск. : Плай, 2002. 308 с.
2. Андрищенко Т. К. Теоретико-методичні засади формування здоров'язбережувальної компетентності в дітей старшого дошкільного віку : автореф. дис... д-ра пед. наук. 13.00.08 ОНПУ імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2015. 40 с.
3. Апанасенко Г. Л., Попова Л. А., Магльований А. В. Санологія (медичні аспекти валеології) : підручник. Львів : Кварт, 2011. 303 с.
4. Аршавский И. А. Физиологические механизмы и закономерности индивидуального развития. М. : Наука, 1981. 282 с.
5. Бабешко О. Уроки степ-аеробіки у школі. Фізичне виховання в школі. 2007. № 3. С. 12-13.
6. Бальсевич В. К. Онтокинезиология человека. М.: Теория и практика физ. культуры, 2000. 262 с.
7. Балацька Л. В. Організаційно-методичні основи покращення моторної функції дітей 3–5 років у процесі фізичного виховання : дис... канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.02 ТНПУ імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2012. 259 с.
8. Бар-Ор О., Роуланд Т. Здоровье детей и двигательная активность: от физиологических основ до практического применения. Київ: Олімп. л-ра, 2009. 528 с.
9. Беленька Г. В., Голота Н. М., Гончаренко А. М., Загарницька І. І. Розвиток дитини-дошкільника: сучасні підходи та освітні технології : монографія. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 272 с.
10. Белова Т. Використання степ-платформи в оздоровчій роботі з дітьми. Довідник старшого вихователя дошкільної установи. 2009. № 7. С. 14-15.

11. Берзін В. І., Бунак Н. А. Гігієна та психофізіологія дітей дошкільного віку. Тернопіль : Астон, 2004. 378 с.
12. Білан О. І., Возна Л. М., Максименко О. Л., Овчаренко Л. Р. [та інші]. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля». Тернопіль : Мандрівець, 2013. 264 с.
13. Боднар І. Р. Інтегративне фізичне виховання школярів різних медичних груп : монографія. Львів : ЛДУФК, 2014. 316 с.
14. Булич Э. Г., Мурахов И. В. Здоровье человека: Биологическая основа жизнедеятельности и двигательная активность в ее стимуляции. Київ : Олімп. л-ра, 2003. 424 с.
15. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. 428 с.
16. Вільчковський Е. С., Денисенко Н. Ф., Цось А. В., Шиян Б. М. Оптимізація фізичного виховання дитини у вітчизняній системі освіти : монографія. Запоріжжя : ЗОІППО, 2010. 250 с.
17. Виноградов П. А. Физическая культура и здоровый образ жизни. М. : Мысль, 1990. 287 с.
18. Власюк О. О. Дослідження рівня здоров'я та способи його покращення. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2002. Т. І. С. 178-180.
19. Галаманжук Л. Л., Балацька Л. В., Єдинак Г. А. Організація і методика фізичної активності дітей дошкільного віку з формування рухового потенціалу: навч. посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2014. 244 с.
20. Галаманжук Л. Л. Превентивний розвиток рухової активності дітей дошкільного віку: монографія. Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2015. 500 с.
21. Галаманжук Л. Л. Теоретико-методичні засади превентивного розвитку рухової активності дітей дошкільного віку у процесі занять

фізичною культурою: дис... д-ра пед. наук: 13.00.02. Чернігівський нац. пед. у-тет імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2016. 40 с.

22. Герасимчук А. Ю., Галаманжук Л. Л., Єдинак Г. А. Програмування занять фізичними вправами превентивної спрямованості для 6-річних дітей: навч. посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2014. 204 с.

23. Глазырина Л. Д. Физическая культура – дошкольникам: младший возраст : пособ. для педагогов дошк. учреждений. М. : Владос, 2001. 272 с.

24. Гординська І. М. Ефективні шляхи покращення фізичного стану старших дошкільників : дипломна робота магістра. 012 Кам'янець-Подільський : КПНУ імені Івана Огієнка, 2018. 92 с.

25. Гнітецька Т. В. Режими інтенсивності фізкультурно-оздоровчих занять молодших школярів з врахуванням динаміки тижневої працездатності. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2005. № 2. С. 205-209.

26. Давиденко О. В., Семененко В. П., Фандікова Л. О. Основи програмування фізкультурно-оздоровчих занять з дитячим контингентом. Тернопіль : Астон, 2003. 144 с.

27. Денисенко Н. Ф. Теоретичні засади та технологія управління системою фізичного виховання дітей дошкільних навчальних закладів : автореф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.02 КНПУ імені М. П. Драгоманова. Київ, 2002. 39 с.

28. Детермінанти соціально-економічної нерівності в сучасній Україні : монографія / Балакірева О.М., Головенько В.А., Дмитрук Д.А. та ін. Київ : Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2011. 592 с.

29. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту : О. В. Огнев'юк, К. І Волинець; наук. кер. програмою: Проскура О. В., Кочина Л. П., Кузьменко В. У., Кудикіна Н. В.; авт. кол. : Беленька Г. В., Белкіна Е. В., Богініч О. Л., Богданець-Білоskalенко Н. І. [та ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головне упр. осв. і

наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 3-є вид., доопр. та доп. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 492 с.

30. Добринський В. Фізична активність і здоров'я дітей. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. праць. Луцьк, 1999. С.336-339.

31. Дубогай О. Д., Пангелов Б. П., Фролова Н. О., Горбенко М. І. Інтеграція пізнавальної і рухової діяльності в системі навчання і виховання школярів. Київ : Оріяни, 2001. 152 с.

32. Дубогай О. Д. Фізкультура як складова здоров'я та успішного навчання дитини : монографія. Київ : Шк. світ, 2006. 128 с.

33. Дубровинская Н. В., Фарбер Д. А., Безруких М. М. Психофизиология ребенка: психофизиологические основы детской валеологии : учеб. пособ. М. : ВЛАДОС, 2000. 144 с.

34. Єдинак Г. Організаційно-методичні основи педагогічного управління фізичним потенціалом школярів. Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фіз. культури та спорту. Львів : Українські технології, 2003. Вип. 7. Т. 2. С. 133-138.

35. Єдинак Г. А., Галаманжук Л. Л. Корекція психофізичного стану старших дошкільників з різною руховою асиметрією як педагогічна проблема. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2010. № 4. С. 35–38.

36. Єдинак Г. А. Рухова асиметрія у корекції психофізичного стану старших дошкільників. Наук. пр. КПНУ імені Івана Огієнка. 2011. Випуск 10. Т. 4. С. 61–64.

37. Єдинак Г. А., Зубаль М. В., Мисів В. М. Соматіотипи і розвиток фізичних якостей дітей : монографія. Кам'янець-Подільський: ПП «Видавництво «Оіюм», 2011. 280 с.

38. Жаворонкова Л. А. Правши–левши. Межполушарная асимметрия биопотенциалов мозга человека : монография. М. : Экоинвест, 2009. 240 с.

39. Інструктивно-методичні рекомендації «Про організацію фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах у літній період». Додаток до Листа Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, 28.05.2012 № 1/9-413. – режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-413736-12>

40. Інструктивно-методичні рекомендації «Організація фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільних навчальних закладах». Додаток до Листа Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, № 1/9-456 від 02.09.2016 року. – режим доступу : <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/52237/>

41. Ибука М. После трёх уже поздно. М : Альпина-нон-фикшн, 2011. 224 с.

42. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Тернопіль : Мандрівець, 2014. 144 с.

43. Киреева Т. Степ-аэробика и ее составляющие. Физическая культура в школе. 2006. № 3. С. 16-17.

44. Козіброда Л. В. Організаційно-методичні аспекти фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку з відхиленнями у стані здоров'я : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.02. ЛДУФК. Львів, 2006. 20 с.

45. Кожин В. И. Методика исследования физического развития и физической подготовленности молодежи. Ростов н /Д, 1995. 25 с.

46. Козіна Ж. Л. Структура фізичного, психофізіологічного розвитку та фізичної підготовленості дітей 1–5 років. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фіз. виховання і спорту. 2011. № 8. С. 40-44.

47. Коцур Н. І. Основи педіатрії і гігієни раннього та дошкільного віку : навч. посібник. Чернівці : Книги XXI, 2010. 576 с.

48. Кочерга О. В. Психофізіологія творчості дітей. Київ : Шкільний світ, 2011. 118 с.

49. Кривецька Г. В. Передумови ефективного розвитку моторної функції дошкільників у процесі виконання фізичних вправ : дипломна робота магістра. 012 Кам'янець-Подільський : КПНУ імені Івана Огієнка, 2018. 94 с.

50. Круцевич Т. Ю., Воробйов М. І., Безверхня М. М. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді : навч. посіб. Київ: Олімп. л-ра, 2011. 224 с.

51. Круцевич Т. Ю., Пангелова Н. Є. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми 3–6 років у дошкільних закладах за кордоном. Спортивний вісник Придніпров'я. 2011. № 2. С. 156-164.

52. Кузина И. Степ-аеробіка для дошкільників. Дошкільна освіта. 2008. № 5. С. 28-30.

53. Курило І. Соціальнодемографічні особливості самооцінки стану здоров'я населенням України. Демографічні дослідження. 2003. Вип. 25. С. 44-55.

54. Лоза Т. О. Рухова активність як невід'ємний компонент здорового способу життя. Формування здоров'я дітей, підлітків та молоді в умовах навчально-виховного закладу : мат. Всеукр. наук.-пр. конференції. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2006. С. 210-212.

55. Лук'янченко М. Фізична активність як необхідна складова розвитку особистості. Молодь і ринок. 2012. № 7 (90). С. 35-39.

56. Лясота Т. І. Підвищення адаптаційних можливостей дітей 6–7 років до умов навчання в початковій школі засобами фізичного виховання : автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.02 НУФВСУ. Київ, 2012. 21 с.

57. Марченко В. Фитнес. Формула краси. Київ: Професіонал, 2005. 210 с.

58. Матвеев Л. П. Теория и методика физической культуры : учебник. 3-е изд., перераб. и доп. М. : СпортакадемПресс, 2008. 544 с.

59. Мицкан Б., Презлята Г. Оздоровча функція фізичної культури: шляхи реалізації в умовах сучасної школи. Концепція розвитку галузі фізичного

виховання і спорту в Україні : мат. Наук.-пр. конференції. 23-25 вересня 2003 року, м. Рівне. Рівне: РГДУ , 2003. Ч.ІІ. С. 59-64.

60. Москаленко Н., Полякова А., Ковров Я. Сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільних закладах. Спортивний вісник Придніпров'я. 2013. № 1. С. 40-42.

61. Муравов И. В. Оздоровительные аспекты физической культуры и спорта. Київ : Здоров'я, 1989. 124 с.

62. Назирова К. В. Організаційно-педагогічні умови використання фізичних вправ як засобу розвитку моторної функції дошкільників : дипломна робота магістра. 012 Кам'янець-Подільський : КПНУ імені Івана Огієнка, 2018. 104 с.

63. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті. Київ : Держкомспорт, 2001. 12 с.

64. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. Київ : Держкомспорт, 2004. 16 с.

65. Осовська І. Я. Технології покращення фізичної готовності 6-річних дітей до шкільного навчання : дипломна робота магістра. 012 Кам'янець-Подільський : КПНУ імені Івана Огієнка, 2018. 98 с.

66. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2010. 432 с.

67. Пангелова Н. Є. Теоретико-методичні засади формування гармонійно розвиненої особистості дитини дошкільного віку в процесі фізичного виховання : автореф... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.02 НУФВСУ. Київ, 2014. 39 с.

68. Пасічник В. М., Сосновський Д. Д. Оцінка фізичного і розумового розвитку дітей старшого дошкільного віку. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2012. № 7. С. 86-91.

69. Петренко Г. В. Організаційно-методичні засади здоров'яформувального фізичного виховання дітей старшого дошкільного

віку : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.02 СНУ імені Лесі Українки. Луцьк, 2017. 20 с.

70. Петрук Л. Фізичний розвиток та фізична підготовленість дітей 7-9 років, які інтенсивно займаються розумовою діяльністю. Наукові записки. Тернопільського нац. пед. ун-ту. Серія : Педагогіка. 2004. № 4. С. 43-46.

71. Полякова А. В. Організаційно-методичні засади рухового режиму дітей 3-4 років у дошкільних закладах різного типу : дис.... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. ДАФВС. Дніпропетровськ, 2015. 344 с.

72. Тупчій Н. О. Режими рухової активності дітей 5-6 років із різним рівнем фізичного стану : автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту. НУФВСУ. Київ, 2001. 17 с.

73. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2008. 456 с.

74. Поташнюк І. В. Школа сприяння здоров'ю: теорія, практика, методи дослідження : монографія. Луцьк : Надстир'я, 2006. 144 с.

75. Про розроблення програм для дошкільної освіти». Лист Міністерства освіти і науки України від 28.02.2013 № 1/9-152. – режим доступу : [old.mon.gov.ua > img > zstored > files > 1_9-152](http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/1_9-152)

76. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. II. Від трьох до шести (семи) років / Аксьонов О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. [та ін.]; наук. керівник О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 452 с.

77. Рибковський А. Г., Канішевський С. М. Системна організація рухової активності людини : монографія. Донецьк : ДонНУ, 2003. 436 с.

78. Ровний А. С., Ровний В. А., Ровна О. О. Фізіологія рухової активності : підруч. Харків, 2014. 343 с.

79. Романенко В. А. Двигательные способности человека : монография. Донецк : Новый мир. УКЦентр, 1999. 336 с.

80. Румянцев Ю. О., Чунис О. В., Романчак О. І. Здоров'я – соціальна цінність (з досвіду проведеного конкретного соціологічного дослідження

проблеми здоров'я у Західному регіоні України). Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2003. № 16. С. 73-79.

81. Самооцінка населенням стану здоров'я і рівня доступності окремих видів медичної допомоги у 2009 році. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

82. Світ дитинства: комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів / упоряд. О. М. Байер, Л. В. Батліна, А. М. Богуш [та ін.]; наук. керівник акад. А. М. Богуш; за заг. ред.. Л. В. Батліної. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 200 с.

83. Слабінська К. А., Мамешина М. А. Рівень фізичного здоров'я дітей старшого дошкільного віку. Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення: Мат. III Всеукр. наук.-пр. конференції. Харків, 2017. С. 149-159.

84. Стратегии и рекомендации по здоровому образу жизни и двигательной активности : сб. материалов ВООЗ / сост. Е. В. Имас, М. В. Дутчак, С. В. Трачук. Київ : НУФВСУ «Олімп. л-ра», 2013. 528 с.

85. Сухарев А. Г. Здоровье и физическое воспитание детей и подростков. М. : Медицина, 1991. 270 с.

86. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям. Харьков : Акта, 2012. 563 с.

87. Теорія і методика фізичного виховання. Загальні основи теорії та методики фізичного виховання : підручник [в 2-х т. / за ред. Т. Ю. Круцевич]. Київ : Олімп. л-ра, 2008. Т. 1. 391 с.

88. Тітов І. Г. Вступ до психофізіології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2011. 296 с.

89. Федоренко В. І., Кіцула Л. М. Територіальні особливості фізичного розвитку школярів. Довкілля та здоров'я. 2015. № 2 (73). С.14-19.

90. Формування здорового способу життя : монографія / за ред. О. Яременко, О. Вакуленко, Л. Жаліло, Н. Комарова та ін. Київ : Український ін-т соціальних досліджень, 2000. 232 с.

91. Функційна анатомія : підручник [для студ. навч. закл. фіз. виховання і спорту III–IV рівнів акредитації / Федонюк Я. І., Мицкан Б. М., Попель С. Л. й ін.]; ред. Я. І. Федонюка, Б. М. Мицкана. — Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2007. 552 с.

92. Хрестоматія по возрастной физиологии : учеб. пособ. / сост. М. М. Безруких, В. Д. Сонькин, Д. А. Фарбер. М. : Академия, 2002. 288 с.

93. Хрипко Л. Запровадження сучасних способів занять оздоровчої спрямованості в процесі фізичного виховання. Молода спортивна наука України : зб наук. статей з галузі фіз. культури та спорту. Львів : ЛДІФК, 2001. Вип. 5. Т. 1. С.266-269.

94. Шиян Б. М., Єдинак Г. А., Петришин Ю. В. Наукові дослідження у фізичному вихованні та спорті : навч. посібник. Кам'янець-Подільський : Рута, 2012. 280 с.

95. Щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільних навчальних закладах. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, № 1/9-456 від 02.09.2016 року. – режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/52237/>

96. Щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах у літній період. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, № 1/9-413 від 28.05.2012. – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-413736-12>

97. Юрьев В. В., Симаходский А. С., Воронович Н. Н., Хомич М. М. Рост и развитие ребенка. СПб : Питер, 2013. 272 с.

98. Яковишин О. Б. Використання різних методик під час навчання дошкільників основних рухів : дипломна робота магістра. 012 Кам'янець-Подільський : КПНУ імені Івана Огієнка, 2018. 110 с.

99. Ясвин В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию : монография. М. : Смысл, 2001. 366 с.
100. Behnke, R. S. (2001). *Kinetic anatomy*. New York: Human Kinetics.
101. Branca F., Nikogosian H., Lobstein T. (2009). *The challenge of obesity in the WHO European Region and the strategies for response*. WHO, 2009. 392 p.
102. 146. Fulton, J. E., Carlson, S. A., Kohl, H. W., Dietz, W. H. (2006).. Longitudinal analysis of physical education and academic achievement: early childhood longitudinal study. *Medicine science in sport & exercise*. Vol. 38, 28.
103. 147. Hopper, C., Fisher, B., Munoz, K. D. (2011). *Physical activity and nutrition for health*. Champaign: Human Kinetics.
104. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/26547/print>
105. 148. Iedynak G., Galamandjuk L., Dutchak M., Balatska L., Herasymchuk A., Mazur V. Effectiveness of different options for teaching children basic movements due to certain handedness. *Journal of Physical Education and Sport*. 2017. Vol. 17(2). 582-589. doi:10.7752/jpes.2017.02088
106. 149. Malina, R. M., Bouchard, C., Bar-Or, O. (2004). *Growth maturation & physical activity*. Champaing, IL: Human Kinetics.
107. Must A., Tybor D. J. (2005). Physical activity and sedentary behavior: a review of longitudinal studies of weight and adiposity in youth. *International Journal of Obesity*. Vol. 29, Suppl. 2. P. 84-96.

Список опублікованих праць за темою дипломної роботи магістра

108. Комар І., Галаманжук Л., Єдинак Г. Формування знань майбутніх вихователів про підходи до проектування змісту фізичної активності дітей із оздоровчою спрямованістю. Історія фізичної культури і спорту народів Європи, III-ий Міжн. наук. конгрес істориків фізичної культури. 10-12 вересня 2019 року, м. Луцьк. [електронний ресурс]. Луцьк, 2019. С. 62-63. – <http://conferences.eenu.edu.ua>